

Memento mori

Mihai Eminescu

Turma visurilor mele eu le pasc ca oi de aur,
Când a nopții întunerec – înstelatul rege maur –
Lasă norii lui molateci înfoiați în pat ceresc,
Iară luna argintie, ca un palid dulce soare,
Vrăji aduce peste lume printr-a stelelor ninsoare,
Când în straturi luminoase basmele copile cresc.

Mergi, tu, luntre-a vieții mele, pe-a visării lucii valuri,
Până unde-n ape sfinte se ridică mândre maluri,
Cu dumbrăvi de laur verde și cu lunci de chiparos,
Unde-n ramurile negre o cântare-n veci suspină,
Unde sfinții se preumblă în lungi haine de lumină,
Unde-i moartea cu-aripi negre și cu chipul ei frumos.

Una-i lumea-nchipuirii cu-a ei visuri fericite,
Alta-i lumea cea aievea, unde cu sudori muncite
Te încerci a scoate lapte din a stâncii coaste seci;
Una-i lumea-nchipuirii cu-a ei mândre flori de aur,
Alta unde cerci viața s-o întocmești, precum un faur
Cearc-a da fierului aspru forma cugetării reci.

Las-să dorm... să nu știu lumea ce dureri îmi mai păstrează.
Îmbătat de-un cântec vecinic, îndrăgit de-o sfântă rază,
Eu să văd numai dulceață unde alții văd necaz,
Căci ș-așa ar fi degeaba ca să văd cu ochiul bine;
De văd răul sau de nu-l văd, el pe lume tot rămâne
Și nimic nu-mi folosește de-oi cerca să rămân treaz.

N-au mai spus și alții lumii de-a ei rele să se lase?
Cine-a vrut s-asculte vorba? Cine-aude? Cui îi pasă?
Toate au trecut pe lume numai răul a rămas.
O, acele uriașe, însă mute piramide
Cari stau ca veacuri negre în pustiuri împietrite
Câte-au mai văzut și ele – ce-ar vorbi de-ar avea glas.

Când posomorâtul basm – vechea secolelor strajă –
Îmi deschide cu chei de-aur și cu-a vorbelor lui vrajă
Poarta naltă de la templul unde secole se torc –
Eu sub arcurile negre, cu stâlpi nalți suiți în stele,
Ascultând cu adâncime glasul gândurilor mele,
Uriașă roat-a vremii înapoi eu o întorc

Și privesc... Codrii de secole, oceane de popoare

Se întorc cu repejune ca gândirile ce zboară
Și icoanele-s în luptă – eu privesc și tot privesc
La vreo piatră ce înseamnă a istoriei hotare,
Unde lumea în căi nouă, după nou cântar măsoară
Acolo îmi place roata câte-o clipă s-o opresc!

*

Colo stau sălbateci negri cu topoarele de piatră.
În pustiu aleargă vecinic, fără casă, fără vatră,
Cap de lup e-a lor căciulă, pe-a lor umeri, piei de urs;
Acolo închină idolatrul neînțelesul foc de lemne,
Colo magul lui îi scrie pe o piatră strâmbe semne
Să nu poat-a le-nțelege lungul secolelor curs.

Babilon, cetate mândră cât o țară, o cetate
Cu muri lungi cât patru zile, cu o mare de palate
Și pe ziduri uriașe mari grădini suite-n nori;
Când poporul gemea-n piețe l-a grădinii lungă poală
Cum o mare se frământă, pe când vânturi o răskoală,
Cugeta Semiramide prin dumbrăvile răcori.

Acel rege – o lume-n mâna-i – schimbătoarea lui gândire
La o lume dă viață, la un secol fericire –
Din portalele-i de aur ca un soare răsărea,
Dar puternica lui ură era secol de urgie;
Ce-i lipsea lui oare-n lume chiar ca Dumnezeu să fie?
Ar fi fost Dumnezeu însuși, dacă – dacă nu murea.

Asia-n plăceri molateci e-mbătată, somnoroasă,
Bolțile-s ținute-n aer de colonne luminoase
Și la mese-n veci întinse e culcat Sardanapal;
Și sub degete măiestre arfele cugetă mite,
După plac și-mpart mesenii a cântării flori uimite,
Vinuri dulci, mirositoare și femeii cu chipul pal.

Azi? Vei rătăci degeaba în câmpia nisipoasă:
Numai aerul se-ncheagă în tablouri mincinoase,
Numai munții, garduri de piatră stau și azi în a lor post;
Ca o umbră asiaticul prin pustiu calu-și alungă,
De-l întrebi: unde-i Ninive? el ridică mâna-i lungă,
– Unde este? nu știu, zice, mai nu știu nici unde-a fost.

*

Nilul mișcă valuri blonde pe câmpii cuprinși de maur –
Peste el cerul d-Egipt, desfăcut în foc și aur,
Pe-a lui maluri gălbui, șese, stuful crește din adânc;

Flori, giuvaeruri în aer, sclipesc tainice în soare,
Unele-albe, nalte, fragezi, ca argintul de ninsoare,
Alte roșii ca jărat, alte-albastre, ochi ce plâng.

Și prin tufele de mături, ce cresc verzi, adânce, dese,
Păsări îmblânzite-n cuiburi, destind penele alese,
Ciripind cu ciocu-n soare, gugiulindu-se cu-amor;
Încat în vecinici visuri, răsărit din sfinte-izvoară,
Nilul mișc-a lui legendă și oglinda-i galben-clară
Către marea liniștită, ce îneacă a lui dor.

De-a lui maluri sunt unite câmpii verzi și țări ferice -
Memfis, colo-n depărtare, cu zidirile-i antice,
Mur pe mur, stâncă pe stâncă - o cetate de giganți -
Sunt gândiri arhitectonici de-o grozavă măreție,
Au zidit munte pe munte în antica lui trufie,
Le-a îmbrăcat cu-argint ca-n soare să lucească într-un lanț

Și să pară răsărită din visările pustiei,
Din nisipuri argintoase în mișcarea vijeliei,
Ca un vis al mării sfinte, reflectat de cerul cald
Ș-aruncat în depărtare... Colo se ridic trufașe
Și eterne ca și moartea piramidele-uriaeșe,
Racle ce încap în ele fantazia unui Scald.

Se-nserează. Nilul doarme și ies stelele din strungă,
Luna-n mare își aruncă chipul și prin nori le-alungă -
Cine-a deschis piramida și-năuntru a intrat?
Este regele. în haină de-aur roș și pietre scumpe,
El intră să vad-acolo tot trecutul. - I se rumpe
A lui suflet când privește peste-al vremurilor vad.

În zădar guverna regii lumea cu înțelepciune -
Se-nmulțesc semnele rele, se-mpuțin faptele bune -
În zădar caut-al vieții înțeleș nedeșlegat.
Iese-n noapte și-a lui umbră lung-întins se desfășoară
Pe-ale Nilului mari valuri, - astfel pe-unde de popoară
Umbra gândurilor regii se aruncă-ntunecat.

Ale piramidei visuri, ale Nilului reci unde,
Ale trestiilor sunet, ce sub luna ce pătrunde
Par a fi snopi gigantici de lungi sulite de-argint -
Toat-a apei ș-a pustiei și a nopții măreție
Se unesc să-mbrace mândru vechea-acea împărăție,
Să învie în deșerturi șir de visuri ce te mint.

Râul sfânt ne povestește cu-ale undelor lui gure
De-a izvorului său taină, despre vremi apuse, sure;

Sufletul se îmbată-n visuri, cari-alunecă în zbor,
Palmii risipiți în crânguri, auriți de-a lunii raze,
Naltă zveltele lor trunchiuri. - Noaptea-i clară, luminoasă,
Unde visează spume, cerurile-nșiră nori.

Și în templele mărețe - colonade-n marmuri albe -
Noaptea zeii se preumblă în vestmintele lor dalbe
Ș-ale preoților cântec sună-n arfe de argint -
Și la vântul din pustie, la răcoarea nopții brună,
Piramidele, din creștet, aiurind și jalnic sună;
Și sălbatic se plâng regii în giganticul mormânt.

În zidirea cea antică sus în frunte-i turnul maur.
Magul privea pe gânduri în oglinda lui de aur,
Unde-a cerului mii stele ca-ntr-un centru se adun.
El în mic privește-acolo căile lor tănuite
Și c-un ac el zugrăvește cărărușele găsite -
A aflat sâmburul lumii, tot ce-i drept, frumos și bun.

Și se poate ca spre răul unei ginți efeminate,
Regilor pătați de crime, preoțimii desfrânate,
Magul, gard al răzbunării, a citit semnul întors.
Ș-atunci vântul ridicat-a tot nisipul din pustiuri,
Astupând cu dânsu-orașe, ca gigantice sicriuri
Unei ginți, ce fără viață-ngreuia pământul stors.

Uraganu-acum aleargă pân-ce caii lui îi crapă -
Și în Nil numai pustiul nisipișul și-l adapă,
Așternându-l peste câmpii cei odată înfloriți;
Memfis, Theba, țara-ntreagă acoperită-i de ruine,
Prin pustiu străbat sălbatec mari familii beduine,
Sorind viața lor de basme prin câmpie nisipiți.

Dar și-acum, turburând stele pe-ale Nilului lungi unde,
Noaptea, flamingo cel roșu, apa-ncet, încet pătrunde
Și-acum luna argintește tot Egiptul antic;
Ș-atunci sufletul visează toată istoria străveche,
Glasuri din trecut străbate l-a prezentului ureche -
Din a valurilor sfadă prorociri se aridic.

Și-atunci Memfis se ridică, argintos gând al pustiei,
Închegare măiestrită din suflarea vijeliei -
Beduini ce stau în lună, o minune o privesc,
Povestindu-și basme mândre mestecate numa-n stele
Despre-orașul care iese din pustiile de jele.
Din pământ și de sub mare, s-aud sunete ce cresc.

Marea-n fund clopote are, care sună-n orice noapte,

Nilu-n fund grădine are, pomi cu mere d-aur coapte -
Sub nisipul din pustie cufundat e un popor,
Ce cu orașele-i deodată se trezește și se duce
Sus, în curțile din Memfis, unde-n săli luminează luce.
Ei petrec în vin și-n chiot orice noapte până-n zori.

*

Vezi Iordanul care udă câmpii verzii Palestine:
Dintre vii cu struguri de-aur se ridic mândre coline,
Pe Sion, templul Iehovei, o minune îl privim;
Codrii de măslin s-amestec printre lunci de dafin verde,
Chidron scaldă-n unda-i clară ierburi mari - și-apoi se pierde
În cetatea ce-n văi doarme - miticul Ierusalim.

Și în Libanon văzut-am rătăcite căprioare
Și pe lanuri secerate am văzut mândre fecioare
Purtând pe-umerele albe auritul snop de grâu.
Alte vrând să treacă apa cu picioarele lor goale
Ridicăruș rușinoase și zâmbind albele poale,
Turburând cu pulpe netezi fața limpedelui râu.

Am văzut regii Iudeei în biserica măreață,
Unde marmura în arcuri se ridică îndrăzneată
Și columnele înalte către cer pare c-arată;
Văzui pe David în lacrimi rupând haina lui bogată
Zdrobind arfa-i sunătoare de o marmură curată,
Genunchind să-i ierte Domnul osânditul lui păcat.

Solomon, poetul-rege, tocmind glasul unei lire
Și făcând-o să răsună o psalmodică gândire,
Moaie-n sunetele sfinte degetele-i de profet;
El cânta pe împăratul în hlamidă de lumină,
Soarele stătea pe ceruri auzind cântarea-i lină,
Lumea asculta uimită glasul-i dulce și încet.

Dar ieșind din templul sacru lasă gândul lui să cadă,
Căci amorul îl așteaptă cu-a lui umeri de zăpadă,
Raze moi în ochii negri - el dă lirei alt acord:
Căci femeile-l așteaptă cu șireata lor zâmbire,
Brune unele ca gânduri din poveștile asire,
Alte blonde cu păr de-aur - vise tainice de Nord.

Dar venit-a judecata, și de sălcii plângătoare
Cântărețul își anină arfa lui tremurătoare;
În zădar rugați pieirea - muri se năruie și cad!
Cad și scări, și-aurite arcuri, grinzi de cedru, porți de-aramă
Soarele privește galben peste-a morții lungă dramă

Și s-ascunde în nori roșii, de spectacol speriat.

Și popor și regi și preoți îngropați-s sub ruine.
Pe Sion templul se sparge – nici un arc nu se mai ține,
Azi grămezi mai sunt de piatră din cetatea cea de ieri.
Cedri cad din vârf de munte și Livanul pustiește,
Jidovimea risipită printre secole rătăcește –
În pustiu se înalță-n soare desfrunziții palmieri...

*

O, lăsați să moi în ape oceanici a mea liră!
Să-mbrac sunetele-i dalbe cu a undelor zâmbire,
Cu-ale stelelor icoane, cu a cerului azur;
Să înalț munții Greciei, scânteind muiți de soare,
Cu dumbrave prăvălite peste coaste răsătoare
Și cu stânci încremenite printre nouri de purpur.

Peste văile adânce repezite-n regioane
Nourate, stau ținute templele multicolore
Parcă munții-n braț de piatră le ridică și le-arat
Zeilor din ceruri. Vulturi peste văi înnegurate,
Grei atârână cu întinse aripi și priviri ținute
Supra lumii ce sub dâșii stă adânc, împrăștiat.

Astfel Grecia se naște din întunecata mare.
Poartă-n ceruri a ei temple ș-a ei sarcini de ninsoare,
Cer frumos, adânc-albastru, străveziu, nemărginit;
Din coloanele de dealuri se întind văile pline
De dumbrave, de izvoare și de râuri cristaline,
Cari lunec zdrumicate pe-a lor bulgări de granit.

Și din turmele de stânci, risipite cu splendoare
Pe-ntinsori de codri negri rupți de râuri sclipitoare,
Vezi oraș cu dome albe strălucind în verde crâng.
Marea lin cutremurându-și fața, scutur-a ei spume,
Repezind pe-alunecușul undelor de raze-o lume,
Jos la poarta urbei mândre a ei sunete se frâng.

Mai albastră decât cerul, purtând soarele pe față,
Ea reflectă-n lumea-i clară toată Grecia măreață.
Câteodată se-ncrețește și-și întunec-al ei vis –
Nimfe albe ca zăpada scutur ap-albastră, caldă,
Se împroașcă-n joacă dulce, mlădiindu-se se scaldă,
Scuturându-și părul negru, înecându-se de răs.

Și pe valuri luminoase oceanul lin le saltă,
Orice undă lingusește arătarea lor cea naltă,

Pe nisipul cald le-aruncă marea-n jocu-i luminos;
Oceanicele corpuri, ca statuie de ninsoare,
Strălucesc în părul negru, ce și-l uscă ele-n soare
Pe-a lor perne nisipoase lenevite lânguros.

Apoi fug să-mpopuleze verdea noapte dumbrăveană
Și vorbind mărgăritare culeg flori în a lor goană.
Dintr-o tuf-ivește Satyr capu-i chel, barba-i de țăp,
Lungi urechi și gura-i strâmbă, cârnu-i nas. – De sus își stoarce
Lacom poama neagră-n gură – pituliș prin tufe o-ntoarce,
Se strâmbă de râs și-n fugă se dă vesel peste cap.

Albe trec în bolta neagră prin a trestiei verdeată.
De o cracă pe-ape-ntinsă una-și spânzur-a ei brațe,
Mișcă-n aer peste unde fructul mării de omăt;
Altele pe spate-ntinse cu o mână-noată numa,
Cu cealaltă rupând nuferi, plini de-o luminoasă spumă.
Pun în păr și ca-necate liniștit plutesc și-ncet.

Crengi lin îndoaie Eros – schimă face, ce văzând-o
Ele-urmează în tăcere abia apa sfâșiind-o...
Într-o tufă, sub un brustur doarme Satyr, beat de must...
Chicotind, a lui ureche cu flori roșii o-ncoroană.
Lunca râde de răsună verdea noapte dumbrăveană –
Ele pier prin bolți de frunze, pe-un drum verde și îngust...

Înserează și apune greul soare-n văi de mite.
Cu un roș fir de jeratic culmi de munte sunt tivite,
Lunga lor fulgerătură în senin a-ncremenit.
Marea aerului caldă, stelele ce-ntârzii line,
Limba râurilor blândă, ale codrilor suspine,
Glasul lumii, glasul mării se-mpreună-n infinit.

Codrii aiurează negri sub a stelelor povară.
Râuri calde ca și seara apa-n arcuri o coboară,
Prăvălind-o purpurie peste scările de stânci;
În albastru-adânc, în marea cerului cea liniștită,
Reped munții cu tărie fruntea lor încremenită
Și în valuri verzi de grâne îmblă văile adânci.

Printre cremenea crăpată, din bazaltul rupt de ploaie,
Ridica copaci monastici trunchii ce de vânt se-ndoaie,
Scoțând veche rădăcină din pietrișul sfărâmat;
Un vultur s-agață mândru de un pisc cu fruntea ninsă,
Nouri lunecă pe ceruri flota lor de vânt împinsă
Și răsună-n noaptea lumii cântul mării blând și mat.

Și atunci peste ape fața sfânt-a lunii pline

Își ridică discul splendid în imperiul de lumine,
Mării mândre poleindu-i pânzăriile-i de-azur.
Ea doarme-ale ei spume, ca mărgăritarul, sure,
Nisipișul strălucește, râuri scapără-n pădure -
În oraș, lumini ca stele presărate-n mii de muri.

Și-n poiana ce ridică nalții trunchi cu frunze rare,
Raza lunii alb pătează umbra verde din cărare,
Filomela împle codrii cu suspine de-amoroși.
Joe preschimbat în tânăr, cu imobili ochi sub gene,
Pândea umbra mlădioasă unei fete pământene -
Ei se văd, ca să se mire cum de sunt așa frumoși.

A fi rău e-o fericire, căci în nopțile-argintie
Câte grații tănuite se descopăr, i se-mbie
Și ascultă cu iubire tot ce valurile-i mint.
Lui i se descopăr nimfe de-o marmoree zăpadă,
Ce în apa lui cea clară cursului se lasă pradă,
Duse de obraznici unde cu glăscioare de argint!

Și cumînți frunzele toate își comunică misteruri.
Surâzând, clipind ascultă ochii de-aur de pe ceruri,
Crengi rele imitează până și zgomotul de guri
A cărărilor pierdute de pe valea cu izvoare.
De s-ar ști... câte mâni albe rupe-ar flori mirositoare,
Câte buze ar închide gândul sântelor păduri!

Cine are-urechi s-audă ce murmur gurile rele
Și vorbarețele valuri și prorocitoare stele
De-ale grațiilor amoruri, de-ale nimfelor iubit;
Cine-ascultă și nu-nstrună arfa-i de cântări bogată,
Căci comori de taine-ascunde orice râu... Lunca ingrată
De-ar șopti, viața-i toată n-ar sfârși de povestit.

.....

Dar în camera îngustă lângă lampa cea cu oliu
Palid stă cugetătorul, căci gândirea-i e în doliu:
În zădar el grămădește lumea într-un singur semn;
Acel semn ce îl propagă el în taină nu îl crede,
Adâncit vorbește noaptea cu-a lui umbră din părete -
Umbra-și râde, noaptea tace, mută-i masa cea de lemn.

Orbul sculptor în chilie pipăie marmura clară.
Dalta-i tremură... înmoaie cu gândirea-i temerară
Piatra rece. Netez iese de sub mână-i un întreg,
Ce la lume își arată palida-i, eterna-i fire,
Stabilă-n a ei mișcare, mută-n cruda ei simțire -
O durere-ncremenită printre secole ce trec.

Iar pe piatra prăvălită, lângă marea-ntunecată
Stă Orfeu - cotul în reazim pe-a lui arfă sfărâmată...
Ochiu-ntunecos și-ntoarce și-l aruncă aiurind
Când la stelele eterne, când la jocul blând al mării.
Glasu-i, ce-nviase stânca, stins de-aripea disperării,
Asculta cum vântu-nșeală și cum undele îl mint.

De-ar fi aruncat în haos arfa-i de cântări umflată,
Toată lumea după dânsa, de-al ei sunet atârnată,
Ar fi curs în văi eterne, lin și-ncet ar fi căzut...
Caravane de sori regii, cârduri lungi de blonde lune
Și popoarele de stele, universu-n rugăciune,
În migrație eternă de demult s-ar fi pierdut.

Și în urmă-le-o vecie din nălțimi abia-văzute
Și din sure văi de haos colonii de lumi pierdute
Ar fi izvorât în râuri într-un spaț despopsat;
Dar și ele-atrase tainic ca de-o magică durere
Cu-a lor roiuri luminoase dup-o lume în cădere
S-ar fi dus. Nimic în urmă - nici un atom luminat.

Dar el o zvârli în mare... Și d-eterna-i murmuire
O urmă ademenită toat-a Greciei gândire,
Împlând halele oceanici cu cântările-i de amar.
De-atunci marea-nfiorată de sublima ei durere,
În imagini de talazuri, cânt-a Greciei cădere
Și cu-albastrele ei brațe țârmii-i mângâie-n zădar...

Dar mai știi?... N-auzim noaptea armonia din pleiade?
Știm de nu trăim pe-o lume, ce pe nesimțite cade?
Oceanele-nfinirei o cântare-mi par c-ascult.
Nu simțim lumea pătrunsă de-o durere lungă, vană?
Poate-urmează-a arfe'-antice suspinare-aeriană,
Poate că în văi de haos ne-am pierdut demult... demult.

*

Sau ghicit-ați vreodată ce socoate-un mândru soare
Când c-o rază de gândire ține lumi ca să nu zboare,
Să nu piard-a lor cărare, să nu cadă-n infinit?
Zvârcolindu-se aleargă turburate și rebele
Și să frâng-ar vrea puterea ce le farmecă pre ele
Și s-alerge ar vrea în caos de-unde turburi au ieșit.

Vecinicia cea bătrână, ea la lumi privea uimită.
Mii de ani cugetă-n mite la enigma încâlcită
Care spațiul i-o prezintă cu-a lui lumi și cu-a lui legi;
Și din secole ce trecură ea s-apucă să adune

Toată viața și puterea, sucult tot de-nțelepciune
Și se pune să zidească-un uriaș popor de regi.

Și atunci apare Roma în uimică omenire.
Gânduri mari ca sori în caos e puternică-i gândire
Și ce zice-i zis pe veacuri, e etern, nemuritor;
Iar popoarele-și îndreaptă a lor suflete mărețe,
A lor fapte seculare, uriașele lor viețe,
După căi prescrise-odată pe gândirea-ăstui popor.

Auzit-ați de-mpărații stând pe tron cu trepte multe?
Fruntea-ncinsă în luceferi făcea lumea să-i asculte,
Vorba lor era o rază în viața lumii-ntregi,
Țări bogate și-nflorite, mări vuinde-n adormire,
Cetăți vechi, popoare mândre stau sub falnică-i domnire
Și cezarii-mpart pământul în Senatul cel de regi.

Pe sub arcuri triumfale trece mândru-nvingătorul
Și-amețit abia aude cum vuieste surd poporul,
Cum a mării glasuri multe se repetă, gem și fug;
Iar la carul lui de aur, cu coroane pe-a lor frunte
Și înfrânți de umilire, cu priviri stinse și crunte,
Regii țărilor învinse gem cu greu trăgând în jug.

Roma arde și furtuna chiuind în ea se scaldă
Și frământă-n valuri roșii marea turbure și caldă
Și aruncă-n loc de spume nori de fum, scântei și vânt;
Și în nunta ei grozavă turnuri negre ea aprinde
Și făcliile-uriae către stele le întinde...
Evul arde - Roma este oceanic-i mormânt.

Norii sunt o spuză-n ceruri și prin ei topite stele.
Și ca oceanul negru răscolit de visuri grele,
Urbea își frământă falnic valuri mari de fum și jar;
Din diluviul de flăcări, lung întins ca o genune
Vezi neatins cu arcuri de-aur un palat ca o minune
Și din frunte-i cântă Neron... cântul Troiei funerar.

*

Lângă râuri argintoase, care mișcă-n mii de valuri
A lor glasuri înmiite, printre codri, printre dealuri,
Printre bolți săpate-n munte, lunecând întunecos,
Acolo-s dumbrăvi de aur cu poiene constelate,
Codrii de argint ce mișcă a lor ramuri luminate
Și păduri de-aramă roșă răsunând armonios.

Munți se-nalță, văi coboară, râuri limpezesc sub soare,

Purtând pe-albia lor albă insule fermecătoare,
Ce par straturi uriașe cu copacii înfloriți -
Acolo Dochia are un palat din stânci sure,
A lui stâlpi-s munți de piatră, a lui streșin-o pădure,
A cărei copaci se mișcă între nouri adânciți.

Iar o vale nesfârșită ca pustiile Saharei,
Cu de flori straturi înalte ca oaze zâmbitoare,
Cu un fluviu care poartă a lui insule pe el,
E grădina luminată a palatului în munte -
A lui scări de stânci înalte sunt crăpate și cărunte,
Iar în halele lui negre strălucind ca și oțel

Sunt păduri de flori, căci mari-s florile ca sălci pletoase,
Tufele cele de roze sunt dumbrăvi-ntunecoase,
Presărate ca cu luni înfoiate ce s-aprind:
Viorelele-s ca stele vinete de dimineață,
Ale rozelor lumină împlă stânca cu roșeață,
Ale crinilor potire sunt ca urne de argint.

Printre luncile de roze și de flori mândre dumbrave
Zbor gândaci ca pietre scumpe, zboară fluturi ca și nave,
Zidite din nălucire, din colori și din miros,
Curcubeu sunt a lor aripi și oglindă diamantină,
Ce reflectă-n ele lumea înflorită din grădină,
A lor murmur împlă lumea de-un cutremur voluptos.

Într-un loc crăpată-i bolta, cu-a ei streșin-arboreasă
Și printr-însa-n cer vezi luna trecând albă și frumoasă,
O regină, jună, blondă și cu brațe de argint,
Ce unesc încrucișate a ei mantie-nstelată
Și albastră peste pieptu-i alb, ca virgină zăpadă.
Ochii ei cei mari albaștri peste nori aruncă blând,

Care se-ntind albi ca zăpada și ca straturi argintoase,
Oferindu-i flori de aur și viole-ntunecoase;
Ea din când în când plivește câte una, aruncând
Flori de neaună peste ape ce alerg fulgerătoare,
Raze albe peste lumea văilor celor în floare,
Dunghi de-argint în verzii codri, duiosie pe pământ,

Dar un nor pe ceruri negru se înalță și se-ncheagă,
Se formează-ncremenește și devine-o domă-ntreagă,
Plin de umbra de columne ce-l înconjură-mprejur;
Prin columnele-i mărețe trece câte-o rază mată,
A lui cupolă boltită e cu-argint înconjurată,
Pe arcatele-i ferestre sunt perdele de azur.

Luna înspre ea îndreaptă pasuri luminoase-ncete,
Diadem de topiți aștri arde-n blondele ei plete,
Încălzind aerul serei, strălucindu-i fruntea ei;
Ale domei scări negrite se-nsein - ca neaua seara -
Intră-n domă. Ard colonne sub lumina ei cea clară
Și-și aruncă unu-ntr-altul umbra neagră dintre ei.

Stelele în cârduri blonde pe regină o urmează,
Aerul, în unde-albastre, pe-a lor cale scânteiază
Și rămân întunecate nalte-a cerurilor bolți;
Doma strălucește-n noapte ca din marmură zidită,
Prin o mreajă argintoasă ca prin vis o vezi ivită,
A ei scări ajung din ceruri a stâncimei negri colți.

Iară fluviul care taie infinit-acea grădină
Desfășoară-n largi oglinzi a lui apă cristalină,
Insulele, ce le poartă, în adâncu-i nasc și pier;
Pe oglinzile-i mărețe, ale stelelor icoane
Umede se nasc în fundu-i printre ape diafane,
Cât uitându-te în fluviu pari a te uita în ceri.

Și cu scorburi de tămâie și cu prund de ambră de-aur,
Insulele se înalță cu dumbrăvile de laur,
Zugrăvindu-se în fundul râului celui profund,
Cât se pare că din una și aceeași rădăcină
Un rai dulce se înalță, sub a stelelor lumină,
Alt rai s-adâncește mândru într-al fluviului fund.

Pulbere de-argint pe drumuri, pe-a lor plaiuri verzi - o ploaie -
Snopi de flori cireșii poartă pe-a lor ramuri ce se-ndoaie
Și de vânt scutură grele omătul trandafiriu
A-nfloririi lor bogate, ce mânat se grămădește
În troiene de ninsoare, care roză strălucește,
Pe când sălcii argintoase tremur sânte peste râu.

Aeru-i văratic, moale, stele izvorăsc pe ceruri,
Florile-izvorăsc pe plaiuri a lor viață de misteruri,
Vântu-ngreunând cu miros, cu lumini aerul cald;
Dintr-un arbore într-altul mreje lungi diamantine
Vioriu sclipesc suspinse într-a lunii dulci lumine,
Rar și diafan țesute de painjeni de smarald.

Pe când greieri, ca orologii, răgușit prin iarbă sună,
De pe-un vârful de arbor mândru țes în nopțile cu lună
Pod de pânză diamantină peste argintosul râu,
Și cât ține podul mândru, printre pânza-i diafană,
Luna râul îl ajunge și oglinda lui cea plană
Ca-ntr-o mândră feerie strălucește vioriu.

Peste podul cel ușure, zâna Dochia frumoasă
Trece împletindu-și părul cel de-aur de mătase,
Albă-i ca zăpadă noaptea, corpul-i nalt e mlădiat,
Aurul pletelor strecoară prin mânuțele-i de ceară
Și prin haine argintoase străbat membrele-i ușoare,
Abia podul îl atinge mici picioarele-i de-omăt.

Trece râul și ușoară nalte scări de stânci ea suie;
La ivirea-i zi se face în spelunci de cetățuie,
Ca o zi ea intră mândră în palatul ei de stânci;
Luna e plină de raze - sub căldura-i - argintoase,
Orice stea e-o piatră scumpă - iară florile focoase,
Giuvaeruri umezite cu luminile adânci.

Umede tremur lumini pe boltirea cea albastră.
Zâna Dochia cu glasul-i cheam-o pasăre, măiastră,
Ce zburând prin aer vine cu-a ei pene de păun;
Când acea pasăre cântă, lumea râde-n bucurie,
Pe-umărul cel alb o-așează și coboară-n văi aurie,
Unde-a râului lungi unde printre papură răsun.

Într-o luntre - lemn de cedru - ce ușor juca pe valuri,
Zâna Dochia se suie dezlegând-o de la maluri
Și pe-a fluviului spate ea la vale îi dă drum;
Repede luntrea aleargă spintecând argintul apei,
Culcată pe jumătate, Dochia visa, frumoasă.
Și la luntrea ei bogată lebede se-nham-acum.

Dar din ce în ce coboară râul lat, el se-adâncește
În păduri întunecate, unde apa-abia sclipește,
Mai ajunsă de a lunii raze doar din când în când;
Tot mai nalți trunchii pădurii ca stâlpi mari și suri se urcă,
Pân-ajunge de-a lor ramuri în bolți mândre se încurcă,
Pân-acopăr cu-aste arcuri fluviul lat și profund.

Ca prin bolțile crăpate unei gotice ruine,
Mai străbat prin bolți de frunze razele lunii senine,
Împlând p-ici, pe colo râul cu fulgerătoare dungi;
Pe-umărul Dochiei mândre cântă pasărea măiastră,
Valuri râd și-ntunecoasă mână lumea lor albastră,
Repezind luntrea bogată pe șiroiurile lungi.

Prin pădurile de basme trece fluviul cântării.
Câteodată între codri el s-adună, ca a mării
Mare-oglinză, de stânci negre și de munți împiedecat
Ș-un gigantic lac formează, într-a cărui sân din soare
Curge aurul tot al zilei și îl împle de splendoare,
De poți număra în fundu-i tot argintul adunat.

Apoi iar se pierde-n codrii cu trunchi groși, cu frunza deasă,
Unde-n arborul din mijloc e vrăjita-mpărăteasă,
Unde-n sălcii mlădioase sunt copile de-mpărat;
Codrul - înaintea vrăjii - o cetate fu frumoasă.
A ei arcuri azi îs ramuri, a ei stâlpi sunt trunchiuri groase,
A ei bolți streșini de frunze arcuite-ntunecat.

Seara sună glas de bucium și cerboaice albe-n turme
Prin cărările de codru, pe de frunze-uscate urme,
Vin rupând verzile crengi cu talangele de gât,
Și în mijlocul pădurii ocolesc stejarul mare
Pân-din el o-mpărăteasă iese albă, zâmbitoare,
Pe-umăr gol doniță albă - stemă-n părul aurit.

Din copaci ies zâne mândre, de-mpărat frumoase fete,
Ținând donițe pe umeri, gingașe, nalt-mlădiate,
Albe trec prin umbra verde, la cerboaice se înclin,
Ce sub dulcile lor mâne își oferă răbdătoare
Ugerele lor împlute, și în donițe sunătoare
Laptele-n cadență curge, codru-mplând c-un murmur lin.

Luntrea cea de lebede trasă mai departe, mai departe
Fuge pe-albele oglinzi ale apei ce se-mparte
Sub a luntrei plisc de cedru în lungi brazde de argint -
Și din ce în ce mai mândre, mai înalte, mai frumoase
Sunt pădurile antice - ele îngroapă-ntunecoase
Cu-a lor vârfuri munții mândri, stâncile ce-n cer se-ntind.

Cât de lat să miște-un fluviu ale apei lui revolte,
Arbori de pe mal deasupra-i se ajung în mândre bolte,
Ramurile se-ntrețese, crengile se împletesc,
Frunza deasă smălțuiește nalta, verdea boltitură,
Râu-n vecinica lui umbră în adânc suspină, cură...
Pe-a lui maluri înflorite cai în umbră rătăcesc.

Soarele trecând pe codri a lui roată de-aur moale,
Vârfurile verzi de codri le îndoaie-n a lui cale,
Și sosind la vreo luncă însuși el vede mirat
Ce departe e pământul și ce nalți trunchii pădurii,
Și deși călătorește pe a lor vârfuri, totuși murii -
Bolțile groase de frunze - a lui raze nu străbat.

Lângă izvoarele-nflorite pasc cai albi c-a mării spume -
Zi ori noapte nu văzură de când sunt pe-această lume,
Luna sântă, stele de-aur soare alb și zâmbitor,
Pentru ei necunoscute-s. Umbra verde clar-obscură
Și mirositorul aer, fluvii ce sclipinde cură
În adâncile dumbrăvi printre țărmi plini de flori -

Astea numai le cunosc ei. – Coamele flutur c-argintul,
Ca la lebede se-ndoaie gâtul lor, iară pământul
Abia-atins e de picioare potcovite cu-aur roș;
Colo-n umbra îndulcită de miroase-mbătătoare,
Capul mic ei și-l ridică, nări umflând spre depărtare
Și urechea ascuțind-o glas de-aud prin arbori groși.

Luntrea cea de lebede trasă, mai departe, mai departe
Fuge pe-albele oglinzi ale apei și se-mparte
Sub a luntrei plisc de cedru în lungi brazde de argint:
Și deodată zi se face – un ocean de lumină –
Fluviul a ieșit din codri în câmpii fără de fine,
Cari verzi și înflorite, mândre-n soare se întind.

Dar cât ține răsăritul se înalț-un munte mare –
El de două ori mai nalt e decât depărtarea-n soare –
Stâncă urcată pe stâncă, pas cu pas în infinit
Pare-a se urca – iar fruntea-i, cufundată-n înălțime,
Abia marginile-arată în albastra-ntunecime:
Munte jumătate-n lume – jumătate-n infinit.

Iar în pieptu-acestui munte se arat-o poartă mare –
Ea: înalt este boltită și-ntr-adânc în piatra tare,
Iar de pragu-i sunt unite nalte scări de negre stânci,
Care duc adânc în valea cea de-acolo abia văzută
Și-n pădurile umbroase cu-adâncimi necunoscute
Și-n câmpii unde mii râuri s-argintesc plane ș-adânci.

Pe acea poartă din munte iese zori în coruri dalbe,
Ridicându-se în cerul dimineții dulci, rozalbe,
Pe-acolo soarele-și mână car cu caii arzători,
Pe-acolo noaptea răsare blonda lună argintoasă
Și popoarele de stele iese-n roiuri luminoase,
Și pe cer se împrăstie ca de aur sfinte flori.

Zei Daciei acolo locuiau – poarta solară
În a oamenilor lume scările de stânci coboară –
Și în verdea-ntunecime a pădurilor s-adun;
Și pe negre stânci trunchiate stau ca-n tron în verdea lume
Și din cupe beau auroră cu de neguri albe spume,
Pe când mii de fluvii albe nasc în umbră și răsun.

Câteodată-un corn de aur ei răsună-n depărtare,
Trezind sufletul pădurii, codrilor adânci cântare,
Cheamă caii lor ce-aleargă cu-a lor coame umflate-n vânt:
Vin în herghelii de neauă, pe cărări demult bătute
Și pe ei zeii încalic străbătând pe întrecute
Codrilor nalt întuneric, fără-de capăt pe pământ.

Dar adesea pe când caii dorm în neagră depărtare,
Luna, zâna Daciei, vine la a zeilor serbare:
Soarele, copil de aur al albastrei sfinte mări,
Vine ostenit de drumuri și la masă se așează,
Aerul se aurește de-a lui față luminoasă,
Sala verde din pădure strălucește în cântări.

Și ca zugrăviți stau zeii în lumina cea de soare.
Părul lor cel alb lucește, barba-n brâu li curge mare,
Creții buzei lor să numeri poți în aerul cel clar;
Hainele întunecate albe par în strălucire
Și ei râd cu veselie l-a păharelor ciocnire,
Iară luna rușinoasă pe sub gene s-uită rar.

Haina lungă și albastră e cusută numa-n stele.
Iară albii sâni de neauă, strălucesc, cu de mărgele
Și mărgăritare salbă, pe un fir de aur prins;
Păru-i lung de aur galben e-mpletit în cozi pe spate,
Ochii ei căprii se uită la cerescu-i mândru frate
Și de melancolici gânduri al ei suflet e cuprins.

Înainte de plecare – ea, doinind din frunză, cheamă
Zimbrii codrilor cei vecinici, li dezmiardă sura coamă,
Li îndoiaie a lor coarne, pe grumaz îi bate lin
Și pe frunți ea îi sărută, de rămân steme pe ele,
Apoi urcă negrul munte, pe șivoaiele de stele,
Lin alunecă ș-alene drumul cerului senin.

Îndărătu-acelui munte, infinita întinsoare
E frumoasa-mpărăție mândră a sântului soare
Și pe coaste sunt palate, ce din verzile grădini
Strălucesc marmora albă și senină ca zăpada,
Cu intrări în veci deschise, cu scări netezi, colonade
Lungi de marmure ca ceara în lungi bolte se îmbin.

Pe-a ferestrelor mari laturi sunt lăsate largi perdele,
Mreje lungi de aur rumen – au țesut ani mulți la ele
Mâinile surorii albe. Aeru-i de diamant,
El plutește-n unde grele de miroase-mbătătoare
Peste văile ca râuri desfășurate sub soare,
Pe dumbrăvi cu rodii de-aur, peste fluvii de briliant.

Și oștiri de flori pe straturi par a fi stele topite,
Fluturi ard, sclipesc în soare, orbînd ochii ce îi vede,
Ca idei scăldate-n aur și-n colori de curcubeu;
Pe grădinile-nflorite, peste mândrele dumbrave
Norii mișcă sus în ceruri înfoiatele lor nave –
Rostre de jeratec ș-aur, vele lungi de curcubeu.

A-mpăratului de soare bolți albastre și cu stele
Se ridică-n caturi nalte tot castele pe castele.
Cu ferești de aur d-Ofir, cu oglinzi de diamant,
Cu scosori de albe marmuri, cu covoare de purpură;
Printre mândrele coloane o cântare blând murmură -
E un vânt cu suflet dulce într-un aer de brilliant.

Și nici umbra nu se prinde d-atmosfera radioasă.
Ca prin apă cristalină trec cu frunțile frumoase,
Trec a soarelui copile printre aerul cel cald;
A lor păr e ca și ambra, ca și crinul a lor față,
Abia atinse-s a lor umbre de o tainică roșeață -
Auroră trandafirie prin ferestre de smarald.

Într-o lume fără umbră e a soarelui cetate,
Totul e lumină clară, radioasă voluptate,
Florile stau ca topite, râurile limpezi sunt;
Numai colo în departe și-n albastră depărtare
Ale zorilor grădini clar se văd strălucitoare,
Cu boschetele de roze și cu crinii de argint.

Acolo sunt lacuri limpezi, rumene în a lor fire,
De-a grădinilor de roze tănuită oglindire,
Și din curtea argintie zorile răsărind ies;
Haine verzi și transparente cuprind membrele rozalbe
Și în lac ele aruncă roze cu mânuțe albe,
Netezind a lor sprâncene, dând din frunte părul des.

Într-o dulce și umbroasă, viorie atmosferă,
Se ridică dintre lunci, cu-a ei cupole de ceară
Închegate ca din umbră verde și argint topit,
Transparând prin diamantoasă fină de paingân pânză,
Monastirea alb-a lunii ce prin lumi va să se-ascunză,
Cu coloane-nconjurare de a viței-ncolăciri.

Ai grădinii arbori mândri cu întunecatul verde
Conjurați și acoperiți-s cu-iederă ce-n vârful se pierde
Mișcând florile ei albe - flamuri cu-nfloriții creți -
Și în muri de frunzi lucinde, și în scări de flori pendente
Și în poduri legănate de zefire somnolente -
Dintr-un arbore într-altul iedera trece măreț.

Spânzură din ramuri nalte vițele cele de vie,
Struguri vineți și cu brumă poamă albă aurie,
Și albine roitoare luminoasă miere sug;
Caii lunii albi ca neaua storc cu gura must din struguri
Și la vinul ce-i îmbată pasc mirositorii ruguri
Și în seara cea eternă veseli nechezând ei fug.

Și în monastirea lunii cu-argintoasă colonadă,
Vezi cum trece ea frumoasă – corp-i dulce de zăpadă,
Umerii, cu-a lor lumini, par de aur moale blond,
Abia corpul acoperit e de-un gaz moale ce transpare –
Astfel trece ea frumoasă, cu-a ei brațe sclipitoare,
Reflectată-n mii oglinzi de pe muri și din plafond.

Și-n odăile înalte din frumoasa monastire
Sunt pe muri tablouri mândre, nimerită zugrăvire
Ale miturilor dace, a credinței din bătrâni;
Prin grădini cu albe-izvoare sunt a lunii dulci amoruri,
Sau palate argintoase unde zori trăiesc în coruri,
Sau pădurea cea vrăjită cu frumoasele-i regini.

Ăsta-i raiul Daciei veche-a zeilor împărăție;
Într-un loc e zi eternă – seara-n altu-n vecinicie,
Iar în altul, zori eterne cu-aer răcoros de mai;
Sufletele mari viteze ale-eroilor Daciei
După moarte vin în șiruri luminoase ce învie –
Vin prin poarta răsăririi care-i poarta de la rai.

*

Colo Dunărea bătrână, liberă-ndrăzneată, mare,
C-un murmur rostogolește a ei valuri gânditoare
Ce mișcându-se adormite merg în marea de amar;
Astfel miile de secole cu vieți, gândiri o mie,
Adormite și bătrâne s-adâncesc în vecinicie
Și în urmă din izvoare timpi răcori și clari răsar.

Dar pe-arcade negre-nalte, ce molatec se-nmormântă
În a Dunării dulci valuri ce vuiesc și se frământă,
Trece-un pod, un gând de piatră repezit din arc în arc;
Valurile-nfuriate ridic frunțile răstite,
Și izbind cu repejune arcurile neclintite,
Gem, picioarele le scaldă la stâncosul lor monarc.

Peste pod cu mii de coifuri trece-a Romei grea mărire.
Soarele orbește-n ceruri de a armelor lucire,
Scuturi ard, carele treier și vuiesc asurzitor;
Iar Saturn, cu fruntea ninsă stând pe steaua-i alburie
Și-aruncând ochii lui turburi peste-a vremii-mpărăție,
Aiurind întreabă lumea: – Și aceia-s muritori?

Colo unde stau Carpații cu de stânci înalte coaste,
Unde paltinii pe dealuri se înșir ca mândră oaste,
Munții țeapăna lor frunte o suiau-n albastre bolți;
Stau tăcuți ostașii Romei, ridicând fruntea lor lată,

Strălucitele lor coifuri, la stâncimea detunată,
Unde ultima cetate ridică-n nori a ei colți.

Nori ca de bazalt de aspri se zidesc pe-albastra boltă,
Parc-auzi a Mării Negre și a Dunării revoltă
Și a lumii-ncheieturi parcă le auzi trăsând;
Răsculatu-s-a Universul contra globului din aer?
Stelele-n oștiri se mișcă? împărații sori se-ncaier?
Moare lumea? Cade Roma? Surpă cerul pe pământ?

Nu. Din fundul Mării Negre, din înalte-adânce hale,
Dintre stânci arcuite în gigantice portale
Oastea zeilor Daciei în lungi șiruri au ieșit -
Și Zamolxe, cu uraganul cel bătrân, prin drum de nouri,
Mișcă caii lui de fulger și-a lui car. Călări pe bouri,
A lui oaste luminoasă îl urma din răsărit.

Ca o negur-argintie barba lui flutură-n soare,
Pletele-n furtună-mflate albe ard ca o ninsoare,
Colțuroasa lui coroană e ca fulger împietrit,
Împletit cu stele-albastre. Răsturnat în car cu rune,
Cu-a lui mân-arată drumul la oștirile-i bătrâne
Și de dor de bătălie crunt e ochiul strălucit.

Astfel arcul nalt din ceruri el îl urcă cu grandoare.
Munții lungi își clatin codrii cei antici, și-n răsunare
Prăvălesc de stânci căciule, salutând întunecat;

Iar hlamida lui cea albă zvârle falduri de zăpadă,
Când el brațul își ridică strigând stâncilor să cadă,
Mișcând codrii de răsună în imperiul lor urcat.

Și-n zenit opri oștirea-i peste armia romană.
- Decebal! el strigă-n nouri - îi detun, îi iau în goană
Și Danubiul o să beie a lor sacre legiuni.
Decebal s-arată palid în fereastră naltă-ngustă
Și coroana și-o ridică către imaginea augustă
Și se uită cu durere la divinii săi străbuni.

Iar pe plaiuri verzi de munte oștile-urbei risipite
Privesc cerul, zeii dacici, armile lor pornite -
Rupt e șirul lor pe-alocuri de al soarelui foc roș.
Pe un trunchi înalt de stâncă chiar cezarul stă-n uimire:
- Ridicați semnale urbei înspre-a cerului oștire
Și strigați: Cu noi e Roma! - Codri-adânci și-ntunecoși

Clocotesc de lungul freamăt și de-a armelor sunare.
Armia: „Cu noi e Roma! ” Acvilele-i ard în soare

Van din Sarmisegetuza vin săgeți în roșii ploi,
Scuturi se îndrept spre dânsa, oprind grindina de-aramă,
Zei urlă – stânci se clatin, norii-n fâșii se destramă
Și pe fulgeri lungi șiroaie curg în munții rupți și goi.

Din apus vin zeii Romei. Pe o stea de vulturi trasă,
Zeus de nori-adunătorul urcă bolta maiestoașă,
Mart încoardă arcul falnic spre Zamolxe ațintit;
Ca să scape neamul nobil răsărit din a lui coaste,
Însuși el a urbei semne le ridică înspre oaste,
Și de-antica lui turbare tremur norii de granit.

Lumea pare răsculată din haotic-adâncime.
Nori se suie-n stâlpi și-n globuri. Din eternă-ntunecime
Ca să lupte-acuma Joe pe titani i-a liberat;
Și tunând ei urcă cerul, surpând scările de nouri,
De sub scuturi de fier negru arcurile-ntind în bouri,
De se năruie văzduhul de-al săgeților vărsat.

Negurile-n stâlpi se-ncheagă, suind vârful lor în soare –
Par un codru sur și vecinic. Lunci albastre lucitoare
Se deschid ca loc de luptă în păduri de nori ș-argint;
Printre stâlpii suri s-arată coifuri mândru așezate
Pe pletoase frunți divine – pavezi de-aur ridicate,
Lânci ce fulgeră în soare, arcuri ce se-ntind în vânt.

Joe-ncruntă a lui sprânceană și ca un copil tresare
Vechiul glob – munții se clatin, ceruri tremur, marea moare.
E semnalul cel de luptă între-armiile de zei;
Și Zamolxe frânele lasă cailor lui de jeratic,
Coama lor se umflă-n limbi de-aur – tremur nebunatic,
Bouri daci răstindu-și fruntea surpă norii toți cu ei.

Lupta-i crudă, lungă, aspră. Lumin pavezele dave,
Sori și luni repezite printr-a norilor dumbrave
Ard albastrele armuri ale zeilor romani;
Pașii lor amestec cerul – caii tropotă, iar bouri
Ca de tunete un secol împlu halele de nouri
Și se frâng scrâșnind în scuturi spadele-albe a lui Vulcan.

În zădar, căci neînvinse șiruri lungi de bălăie
Își zdrobesc armele-n scuturi pe a cerului câmpie:
Neînvinși ș-unii și alții – ș-unii ș-alți nemuritori.
În zădar Marte s-aruncă spre a sparge șiruri dace
Și în van fulgeră Joe asupra coifelor audace,
Neclintiți stau ș-unii ș-alții în măreață lupta lor.

Pe un arc de cer albastru în senină depărtare,

Rezemați pe lănci și scuturi, zeii nordici stau în soare,
O eternă auroră răcorește lumea lor;
Iar în fruntea-acelei bolte, pe un tron cu spata mare,
Odin adâncit în gânduri vede-a luptei lungi grandoare
Și coroana-i de-aur luce pe-a lui frunte arzător.

Pletele-albe cad c-argintul pe umere-n fir îmbrăcate.
Lin își netezește barba și priviri întunecate
Ochii lui cei mari albaștri spre luptași au îndreptat;
Freea albă ca zăpada, zveltă, în albastră haină,
Capul ei muiat în aurul pletelor, c-o dulce taină,
Reazemă de-umerii asprii l-al Valhalei împărat.

Cântăreț e uraganul pentru lupta care arde,
Bolta lirei lui e cerul, stâlpi de nori sunt a lui coarde.
Vânturând stelele roșii prin argintul neguros,
Ele lunecă frumoase prin umflarea sântă-a strunii,
Gânduri d-aur presărate în cântările furtunii,
Codri-antici de vânt se-ndoaie și răspund întunecos.

Joe vulturilor lasă frânele. Cu-a lor aripe
Lungi și negre ei întunec soarele. Iară în râpe
Goale și adânci de nouri e Zamolxe-n a lui car -
El văzu capul lui Joe, cum l-apus de soare-n vale
Vezi un vârf de munte negru scris cu raze triumfale,
Pe când el cu întuneric peste văi stă temerar.

Ochii-olimpicului negri ațintesc cadrul. Cu frică,
Spre-a opri acea privire, dacul manta și-o ridică.
Caii speriați nechează, tremurând ei se înalță;
C-o strigare rece Joe fulgerul i-nfige în coaste
Și a zeilor Daciei cruntă și măreață oaste
Orbită aude glasul părintelui lor rănit

Și-o întorc la fugă; caii, carul rupt în nori răstoarnă,
Din titanicele arcuri ploaie de săgeți se toarnă,
Nimerind în spate goale pe fugarii cei divini;
Și răniți, urlând ei bolta o coboară, ș-o coloră
Cu-a lor sânge care-n râuri ude, roșii, de-auroră,
Împle-a norilor spărturi cu mari lacuri de rubin.

Norii fug și se desfășur - bolta limpede se-ndoaie.
În zenit stau zeii Romei în auritele lor straie,
Lăncile și-ncrucișează privind armia din văi;
A lor chipuri luminoase strălucesc frumoase-n soare,
Ei și-ntorc caii cei falnici și-auritele lor care
Spre apus - iar roșul soare îi urmează-ncet pe ei.

Zei daci ajung la marea, ce deschide-a ei portale,
Se reped pe trepte nalte și cobor în sure hale.
Cu lumina, ei îngroapă a lor trai întunecos;
Dară ea, înfiorată de adâncă ei durere,
În imagini de talazuri cânt-a Daciei cădere
Și cu-albastrele ei brațe țărmi-i mângâie duios.

Se constelă seara. Ziua a fugit în lumea mării
Și pe culmile de munte focuri au aprins străjerii
Ca și pete mari de aur n-umbra văilor adânci,
Ele par suspinse-n nouri. Lângă foc străjerii-aruncă
Pe pereții suri de piatră umbra lor fantastic-lungă.
Armia doarme pe pajiști ridicate și sub stânci.

Sub o stâncă lângă focul ce pereții îi afumă,
Cezaru-i culcat pe paie, singur, cu-a lui griji numa;
Sub el, văile adânce pline de neguri și somn.
El privea la focuri roșii și la stânci de umbră pline;
Ca un clopot clar albastru și stropit cu mii lumine
Cerul lumea o cuprinde cu sinistru-i mândru domn.

Amorțit el mișcă limba lui de tunet printre nouri,
Trezea, scăpărând printr-înșii, ale văilor ecouri,
Iar în cârduri cuvioase stelele se mișcă-ncet,
Intră-n domele de neguri argintii, multicolore;
De-a lor rugă plină-i noaptea. A lor dulci și moi icoane
Împlu văile de lacrimi, de-un sclipit împrăștiat.

Ale focurilor raze cearcă neguri să străbată
Și de dungi de lumină umbra văii e tăiată,
Cari trec prin întuneric râuri și izvoare-albind;
Luminând în ochi de codri, scăpărând pe repezi unde,
Vântul c-o suflare plânsă codrii negri îi pătrunde
Și vrăjește lin din frunze, și vorbește aiurind.

Pe un vârful de munte negru rari în lună stau stejarii,
Iar Traian pare că vede răsărind prin ei cezarii,
Salutând a Romei semne cu-a lor mort, adânc surâs;
Și încet ei trec prin aer, privind lung cetatea dacă,
Binecuvântând oștirea spre apus ei iarăși pleacă,
A lor șiruri luminoase împlu aerul de vis.

Înrădăcinată-n munte cu trunchi lungi de neagră stâncă,
Repezită nalt în aer din prăpastia adâncă,
Sarmisegetuza-ajunge norii cu-a murilor colți;
Și prin arcurile-nguste, făclii roșii de rășină
Negrul nopții îl pătează cu bolnava lor lumină,
Rănind asprul întuneric din a halelor lungi bolți.

Și prin arcuri îndoite la lumini de roșii tortii,
Adunați văzu cezarul la cumplita mas-a morții:
Ducii daci. Făclii de smoală sunt înfipite-n stâlpi și-n muri,
Luminând halele negre, armuri albe și curate,
Atârdate de colonne, lănci și arcuri răzimate
De păreți - pavezi albastre strălucind pe stâlpii suri.

Ducii-s nalți ca brazi de munte, tari ca și săpați din stâncă.
Crunt e ochiul lor cel mare, tristă-i raza lor adâncă,
Pe-a lor umeri spânzur roșii piei de tigru și de leu,
Tari la braț și drepti la suflet și pieptoși, cu spete late,
Coifuri ca granit de negre au pe frunte așezate
Și-a lor plete lungi și negre pe-umeri cad de semizeu.

Cupele - țeste de dușman - albe, netede, uscate,
În argint, cu toate de-aur prea maestru cizelate -
Și cu ele-n mână-nconjur lunga masă de granit;
Vor mai bine-o moarte crudă decât o viață sclavă
Toarnă-n țestele mărețe vin și peste el otravă,
Și-n tăcerea sânt-a nopții ei ciocnesc, vorbesc și râd.

Râd și râsul însenină adâncita lor paloare.
Se sting una câte una faclele mirositoare,
Se sting una câte una viețile ducilor daci;
De pe scaune cad pe piatra rece, sură, ce podește
Sala. - Toți, toți pân-la unul. Unul încă tot trăiește,
Arde sânta lui coroană, fulger ochii lui audaci.

Luna-n ocean albastru scaldă corpul ei de aur
Luminând culmile sure și adâncul colcântaur,
Dintru care-ieșit se vără-n nouri anticul castel;
Decebal (palid ca murul vărut în nopți cu lună)
Se arată în fereastră și-și întinde alba mână
Moartă din flamida neagră ce-l acopere pe el.

El vorbește. Și profetic glasul-i secole pătrunde:
Sufletu-i înaintea morții luminează-a vremii unde;
Gândul lui - o prorocie, vorba lui - mărgăritar;
Și l-aude valea-adâncă și l-aud stelele multe.
De pe stânca lui cezarul stă-n uimire să-l asculte,
Vorbele-una câte una lunecă-n ureche-i clar:

- Vai vouă, romani puternici! Umbră, pulbere și spuză
Din mărirea-vă s-alege! Limba va muri pe buză,
Vremi veni-vor când nepoții n-or pricepe pe părinți -
Cât de naltă vi-i mărirea tot așa de adânc-căderea.
Pic cu pic secând paharul cu a degradării fiere,
Îmbăta se vor nebunii - despera-vor cei cuminți.

Pe-a istoriei mari pânze, umbre-a sclavelor popoare
Prizărite, tremurânde trec - o lungă acuzare -
Târând sufletul lor veșted pe-al corupției noroi.
Voi nu i-ați lăsat în voia sortii lor. Cu putrezirea
Sufletului vostru propriu ați împlut juna lor fire,
Soarta lor vă e pe suflet - ce-ați făcut cu ele? Voi!

Nu vedeți că în furtuni vă blastă mă oceane?
Prin a craterelor guri răzbunare strig vulcane,
Lava de evi grămădită o reped adânc în cer,
Prin a evului nori negri - de jeratic cruntă rugă
Către zei - ca neamul vostru cel căzut, ei să-l distrugă -
Moartea voastră: firea-ntreagă și popoarele o cer.

Va veni. Stârniți din pace de-a prorocilor cântare.
Din păduri eterne, hale verzi, vor curge mari popoare
Și gândiri de predominire vor purta pe fruntea lor;

Constelații sângeroase ale boltelor albastre
Zugrăvi-vor a lor cale spre imperiile voastre,
Fluvii cu de pavezi valuri înspre Roma curgători.

De pe Alpi ce stau deasupra norilor cu fruntea ninsă,
De prin bolți de codru verde, de prin stâncile suspinse,
Pe a pavezelor sănii coborî-vor în șivoi;
Cu cenușa pocăinței și-a împlea pământul fruntea,
Cu cenușa Romei voastre - moarte legioane - punte.
Peste râuri. Și nimica nu se v-alege din voi.

Veți ajunge ca-n tâmpire, în sclavie, degradare.
Pas cu pas cade-n rușine neamul vostru sânt și mare:
Că-n iloți se va preface ginta de-nțelepți și crai,
Când barbarii vor aduce delta sântelor lor vise,
Îmbrâncind în întunerec toate cele de voi zise.
Vai vouă, romani puternici, vai vouă, de trei ori vai!

Astfel zise. în blestemu-i mâna-i albă și uscată
El o scoate pe fereastră și coroana-ntunecată
De pe frunte o aruncă în abisul văii-adânci;
Palid, adâncit ca moartea, ca o umbră stă în lună,
Părul lui de vânt se umflă, iară vorbele-i răsună
Și blestemu-i se repetă repezit din stânci în stânci!

Și uimit stătea Cezarul... Cugeți tu, pământ? - el zise -
Avem noi în mâni a lumii soarte sau cortegi de vise?
Hotărâți de-a ta gândire urmă azi ziua de ieri?...
Și în ordinele-eterne mișcă asupra-i universul
Oceanele-i de stele. Ce ironic li e mersul!

Cezare! cât pai de mare – și ce mic în adevăr!

Sâmburele crud al morții e-n viață... Și-n mărire
Afli germeii căderii. Astfel toate sunt în fire,
Astfel au căzut romanii, mari în bine, mari în rău.
Da-i cumplit să vezi un popol osândit să fie mare
Chiar în rău, că mereu crește rușinoasa-i degradare
Și nici moartea nu-i trimite neînduratul Dumnezeu.

Căci a morții braț puternic, când stă viața s-o despartă,
Nu se-ndură să ridice sângeroasa-i lungă bardă,
Cum călăul greu se-ndeamnă la un cap d-imperator:
Zei pregetă să-și dea a lor sentință... Și-n uimire
Cugetă – de au fost popol destinat spre nemurire,
Au fost ei – și dacă mor ei – suntem noi nemuritori?...

Strănepoții?... Rupti din trunchiul ce ni da viață fertilă,
Pe noi singuri ne uitarăm printre secole fără de milă.
Ei purtau coroane de-aur, noi duceam juguri de lemn...
Exilați în stânci bătrâne au umplut ei cu noi lumea,
Am uitat mărirea veche, cu rușine chiar de nume,
Multe semne de pieire și de viață nici un semn.

Au fost vremi când pe pământul lor n-aveau loc să-nmormânte
Morții lor... P-inimi regale și pe membrele lor sfinte
Spânzura zdrențe umilice de sclavi, de cerșitori –
Căci simțiră-n ei scânteia care secole aprinde.
Întronați au fost în tronuri arse-n foc... Și pe-a lor frunte
Pusu-ș-au de fier coroane arse-n foc sfâșiitor.

Și deși-n inima noastră sunt semințe de mărire,
Noi nu vrem a le cunoaște; căci străina-ne gândire
Au zdrobit a vieții veche uriaș, puternic lanț;
Secole lungi ce-au rămas văduvi de a Romei spirit mare
L-au creat... în noi el este; noi îl stingem. Dacă moare,
Noi murim... ramul din urmă din trupina de giganti.

Când îi cugeți, cugetarea sufletu-ți divinizează.
În trecut mergem, cum zeii trec în cer pe căi de raze.
Peste adâncimi de secole ne ridică curcubeii;
Un popor de zei le trecem, căci prin evi de vecinicie
Auzim cetatea sfântă cu-nmiita-i armonie...
Și ne simțim mari, puternici, numai de-i gândim pe ei...

*

Miază-noaptea în visuri d-iarnă își petrece a ei viață.
Doarme-n valurile-i sfinte și-n ruinele-i de gheață,

Însoțită de-ani o mie cu bătrânul rege Nord,
Ce, superb în haina-i albă, barba-n vânturi, fruntea ninsă,
Rece suflă-n nori aruncă vocea-i turbure și plânsă,
Îmbătat de mândre stele și cântat de-al mării-acord.

Reci și triști petreceau soții; iarna-n zilele-i eterne
Văl de-argint peste pustiuri ca lițoliu îl așterne.
Vânturi reci își respirarea undelor ce-au amorțit;
Arfa lui prin nouri strigă – inima-i e ger și gheață –
Marea, ca să delireze, vânturi să mugească-nvață –
Stelele s-ogindă-n neauă pe pustiul nesfârșit.

Dar atuncea când sosește blândă a miezenopții oră,
Ceru-albastru ca safirul mândre raze îl coloră
Și din a Nordului frunte plin se nălță-astrul polar –
Atunci marea nu răsare printre stânci de vânt gonită,
Vântul pe-aripi nu mai duce pulberea iernii-aurită,
Toate tac când raza-i albă cade-n marea de amar.

Și când steaua se înalță de pe fruntea lui de rege,
Nord-atunci cu visuri mândre noaptea lungă și-o petrece.
De pe stânca-n care tronă, el picioare de granit
Le întinde-n fundul mării cel amar și fără fine.
Păru-i alb flutură-n vânturi, stuf de raze lungi, senine,
Umerii, dealuri de neauă se înalță-n infinit.

Iară fruntea lui uscată stă prin viscole rebele,
Surpând nourii cei aspri și amestecați cu stele –
Jos e-nmormântat de mare, sus e-ncununit de cer;
Atunci luciul mării turburi se aplană, se-nsenină
Și din fundul ei sălbatec auzi cântec, vezi lumină –
Visul unei nopți de vară s-a amestecat în ger.

Și în fundul mării aspre, de safir mândre palate
Ridic bolțile lor splendizi, ș-a lor hale luminate,
Stele de-aur ard în facle, pomi în floare se înșir;
Și prin aerul cel moale, cald și clar, prin dulci lumine
Vezi plutind copile albe ca și florile vergine,
Îmbrăcate-n haine-albastre, blonde ca-auritul fir.

Albe sunt ca neaua noaptea, fața înecată-n raze –
Privește însuși cerul dintre nouri să le vază:
Despletit flutură pe-umeri, moale, dulce, părul blond.
Noaptea-n nori visează stele și se uită-n fund de mare,
Luna lin roșește-n față de amor și de mirare,
Se aplană de uimire valu-albastru vagabond.

Dară una-i fiica mării ca o lacrimă de aur.

Păru-i curge la călcâie ca un lung și scump tezaur:
E a stelelor regină, e al nopții meteor.
Ades albă dintre valuri de-a înot marea despică
Și albastrul blând al mării albul sânilor ridică,
Valurile-n cânt salută sântul apelor odor.

Acolo în fundul mării, în înalte-albastre hale,
Sed la mese lungi de piatră zeii falnicei Valhale;
Odin stă-n frunte - cu părul de ninsoare încărcat;
Acolo decid ei moartea Romei și o scriu în rune,
Presun de argint și zale pun pe caii ca furtune -
Astfel se gătesc de ducă pentru drumu-ndelungat.

Și atunci furtuna mândră dezrădăcinat-a marea.
Ea zvârlea frunți de talazuri către stelele-arzătoare.
Ridica sloiuri de gheață, le-arunca în șanț de nori,
Vrând să spargă cu ei cerul. - într-un colț de cer e vară
Și pe scările de-ivoriu unii dintre zei coboară -
Strălucea-n noaptea bătrână fețele ca palizi sori.

Prin a valurilor vaiet, prin a norilor strigare,
Deschidea portale-albastre mândra și bătrâna mare.
Desfăcu apele-n două dumnezeilor călări
Și la țarm cu stânci rupte de a undelor bătaie
S-adun toți. Aurul din plete lucea-n luna cea bălaie,
Coifuri străluceau albastre ca lumina sfintei mări.

Și pornesc. Odin ș-aruncă sulița prin nori de-aramă,
Care trece-un ac de aur într-a cerului maramă,
Arătând pe neauă drumul l-al Italiei pământ.
Ei se duc, se duc prin câmpii așternuți cu-albă ninsoare,
Strălucea albastru-oțelul de pe membrele barbare,
Pletele le-umfla furtuna, bărbile sclipeau în vânt.

Ei apar pe-un dâmb al Romei - ea dormea sfântă ș-antică.
Peste lumea-i adormită câte-o stea din ceruri pică,
Secole grămadite într-însa dorm ca și când n-ar fi fost.
Cugetat-ați vreodată noaptea ce-i lumea întinsă?
Visurile Omenirii, dorurile ei neînvînse
Dorm... dacă ar dormi vecinic - cine-ar ști că ele-au fost?

Țara pare-a fi a lunii mândră, veselă grădină.
Lumina un gând de aur, sus prin nori, luna cea plină,
Roma-n stele strălucește pe-a ei dâmburi, lângă râu;
Ei privesc urbea eternă, ce pe dealuri lin străluce,
Sulița pe loc s-oprește, se preface-n d-aur cruce.
Odin moare - Tibrul este a Credinței lui sicriu.

*

Cum sub stânci, în întuneric, măruntaiele de-aramă
A pământului, în lanțuri țin legat și fără teamă
Sufletul muiat în flăcări a vulcanului grozav.
Astfel secole de-ntuneric țin în lanțuri d-umilire
Spiritul, ce-adânc se zbate într-a popoarelor fire,
Spiritul, ce-a vremii fapte, de-ar ieși, le-ar face prav.

Dar de secole fierbe lumea din adâncuri să se scoale.
Cum vulcanul, ce irumpe, printre nori își face cale
Și îngroapă sub cenușă creațiunea unei țări,
Astfel fiii tari și tineri unor secole bătrâne
Lumea din încheieturi vor s-o scoată, din țâțâne
Să o smulgă, s-o arunce în zducnirea noii eri.

Tricolorul plin de sânge e-mplântat în baricade,
Clopotele url-alarmă pe Bastilia ce cade
Și poporul muge falnic, ca un ocean trezit;
Sfarmă tot și pe-a lui valuri, ce le urcă cu mândrie,
El înalță firi cumplite, cari-l duc, o vijelie,
Să îngroape sub ruine, ce-n picioare a strivit.

Și prin negrele icoane unor zile fără frâuri,
Unde viața e-o scânteie, unde sânge curge-n râuri,
Palid, adâncit, sinistru, trece tigrul Robespierre;
Și privirea-i sângeroasă s-alinteză ca spre pândă:
Căci ce scrie e-o sentință, ce gândește e-o osândă –
Într-un cran săpat ca-n piatră fierb gândirile-i de fier.

Dar el cade – și s-așează ale mării nalte unde.
A dreptății aspră rază în popor adânc pătrunde,
Zilele de îngrozire s-a contras într-un fantom;
Dar puteri neliniștite, ce trăiesc în adâncime,
Ar vrea țărmlul să-l evadă, să înece cu mărime
Lumea. Ele se concentrează în suflarea unui om,

Mare, că-i purtat pe umeri de adânci și mândre vremuri:
Căci gândiri, cari ieșise dintr-a lumii lung cutremur,
El le poartă unite-n frunte și le scrie pe stindard;
Când în lumea subjugată pentru drepturi ridic-arma,
Arătarea-i salutată de popoare... regi se sfarmă
Și a gloriei mândre stele într-a lumii noapte ard.

Și de-aceea a lui flamuri le-nsoțesc cu-nșufletire.
El îi duce la învingeri, el îi duce la pieire.
Cine moare – moare-n cuget c-a rămas trăind în el;
Tot ce-i nobil și puternic în ăst secol de mândrie

Îl urmează... Căci prin noaptea unei lumi în bătălie
Lin lucește-eterna pace, luminos și mândru țel.

Către țelul care-n noapte le lucește ca un soare
Ei se duc prin zeci de lupte, urmărindu-l cu ardoare,
Zeci de mii cad, pe-a lor urme răsar alte zeci de mii,
Steaua-i duce, ei urmează printre veri și printre ierne,
Până unde-eterna iarnă munți de neauă-n câmpi așterne,
Unde crivățul visează uriașe vijelii.

Ș-atunci Nordul se stârnește din ruinele-i de gheață,
Munții plutitori și-i sfarmă și pe-a câmpurilor față
El ridică visuri nalte... volburi mari de frig se văd
Și trecând peste oștire o îngroapă... Și cu fală
El ridică drept făclie aurora-i boreală
Peste oștirea-ntroienită în pustiul... de omăt.

Nordul m-a învins - ideea m-a lăsat. Și ca un soare
Vezi că-ncepe a apune într-a secolelor mare,
Aruncând ultima-i rază peste domul d-invalizi.
La apus privește lumea în duioasa ei uimire.
N-a fost om acel ce cade, ci a veacului gândire
A trăit în el... Cu dânsul cartea lumii iar s-a-nchis.

Exilat în stânci sure și-n titanica-i gândire,
Ca Prometeu ce-a-adus lumii a luminii fericire,
De pe-o piatră el privește lingușirea mării-adânci;
Acolo, gonit de soarte și de gânduri el adoarme,
Cu durere adâncă marea vrea pământul să-l răstoarne
Și izbea mugind de doliu în mormântul lui de stânci.

Sori se sting și cad în caos mari sisteme planetare,
Dar a omului gândire să le măsoare e-n stare...
Cine-mi măsur-adâncimea - dintr-un om?... nu - dintr-un gând
Neaprofundabil. Vană e a învățaților ghicire.
Cum în fire-s numai margini, e în om nemărginire.
Cât geniu, câtă putere - într-o mână de pământ.

Într-un cran uscat și palid ce-l acoperi cu o mână,
Evi întregi de cugetare trăiesc pacinic împreună,
Univers, râuri de stele - fluvii cu mase de sori;
Viața turbure și mare a popoarelor trecute,
A veciei văi deschise-s cu-adâncimi necunoscute,
Vezi icoana unui secol lângă chipul unei flori!

Tu, ce în câmpii de caos semeni stele - sfânt și mare,
Din ruinele gândirii-mi, o, răesai, clar ca un soare,
Rupe vălurile d-imagini, ce te-ascund ca pe-un fantom;

Tu, ce scrii mai dinainte a istoriei gândire,
Ce ții bolțile tăriei să nu cadă-n risipire,
Cine ești?... Să pot pricepe și icoana ta... pe om.

Fulgeră-n norii de secole unde-ngropi a ta mărime,
Printre bolțile surpate să mă uit în adâncime:
De-oi vedea a ta comoară, nu regret chiar de-oi muri.
Oare viața omenirii nu te caută pe tine?
Eu un om de te-aș cunoaște, chiar să mor mi-ar părea bine,
Dar să știu – semeni furnicii ce cutează-a te gândi?

Cine-a pus aste semințe, ce-arunc ramuri de raze,
Într-a chaosului câmpuri, printre veacuri numeroase,
Ramuri ce purced cu toate dintr-o inimă de om?
A pus gânduri uriașe într-o țeastă de furnică,
O voință-atât de mare-ntr-o putere-atât de mică,
Grămădind nemărginirea în sclipitu-unui atom.

Vai! în van se luptă firea-mi să-nțeleagă a ta fire!
Tu cuprinzi întregul spațiu cu a lui nemărginire
Și icoana-ți n-o inventă omul mic și-n margini strâns.
Jucăria sclipitoare de gândiri și de sentințe,
Încurcatele sofisme nu explic a ta ființă
Și asupra cugetării-ți pe mulți moartea i-a surprins.

Oamenii au făcut chipuri ce ziceau că-ți seamăn ție,
Te-au săpat în munți de piatră, te-au sculptat într-o cutie,
Ici erai zidit din stânci, colo-n așchii de lemn sfânt;
Ș-apoi vrură ca din chipu-ți să explice toate. Mută
La rugare și la hulă idola de ei făcută
Rămânea!... Un gând puternic, dar nimic – decât un gând.

În zădar trimit prin secole de-ntrebări o vijelie,
Să te cate-n hieroglife din Arabia pustie,
Unde Samum își zidește vise-n aer, din nisip.
Ele trec pustiul mândru ș-apoi se coboară-n mare,
Unde mitele cu-albastre valuri lungi, strălucitoare,
Înecând a mele gânduri de lungi maluri le risip.

Prefăcute-n vulturi ageri cu aripi fulgerătoare,
C-ochi adânci și plini de mite, i-au trimis în cer să zboare,
Dar orbite, cu-aripi arse pe pământ cad îndărăt;
Prefăcute-n stele de-aur merg pân- l-a veciei ușă,
Dară arse cad din ceruri și-mi ning capul cu cenușă
Și când cred s-aflu-adevărul mă trezesc – c-am fost poet.

Ca s-explic a ta ființă, de gândiri am pus popoare,
Ca idee pe idee să clădească până-n soare,

Cum popoarele antice în al Asiei pământ
Au unit stâncă pe stâncă, mur pe mur s-ajungă-n ceruri.
Un grăunte de-ndoială mestecat în adevăruri
Și popoarele-mi de gânduri risipescu-se în vânt.

Cum ești tu nimeni n-o știe. întrebările de tine,
Pe-a istoriei lungi unde, se ridică ca ruine
Și prin valuri de gândire mitici stânci se sulev;
Nici un chip pe care lumea ți-l atribuiește ție
Nu-i etern, ci cu mari cete d-îngeri, de ființe o mie,
C-un cer încărcat de mite asfințești din ev în ev.

Timp, căci din izvoru-ți curge a istoriei gândire,
Poți răspunde la-ntrebarea ce pătrunde-a noastră fire,
La enigmele din cari ne simțim a fi compuși?
Nu!... Tu măsoară intervalul de la leagăn pân- la groapă
În ăst spaț nu-i adevărul. Orologiul ești ce sapă...
Tu nedând vreo dezlegare, duci l-a dezlegării uși.

Ș-astăzi punctul de solstițiu a sosit în omenire.
Din mărire la cădere, din cădere la mărire
Astfel vezi roata istoriei întorcând schițele ei;
În zădar palizi, sinistri, o privesc cugetătorii
Și vor cursul să-l abată... Combinații iluzorii -
E apus de Zeitate ș-asfințire de idei.

Nimeni soarele n-oprește să apună-n murgul serii,
Nimeni Dumnezeu s-apună de pe cerul cugetării,
Nimeni noaptea să se-ntindă pe-a istoriei mormânt;
Mulți copii bătrâni crezut-au cum că ei guvernă lume,
Nesimțind că-s duși ei singuri de un val fără de nume.
Că planetul ce îi poartă cugetă adânc și sfânt.

Se-nmulțesc semnele vremii, iară cerul de-nserare
Roșu-i de războaie crunte, de-arderi mari, de disperare
Și idei a zeci de secole sunt reduse la nimic;
Soarele divin ce-apune varsă ultimele-i raze
Pe-a istoriei câmpie mult iubită și se lasă
În oceanul de-ntuneric, ce s-arată inamic.

Spune-o veste cum că-n țara unde fug a lumii zile
Să trăiască mai departe, strălucite și copile,
Într-a nopților grădini stele cresc în loc de flori;
Unde-n codrii de aramă cântă-n crengi arfe-atârinate,
Zmeii-și fac din câte-un munte uriașele palate -
E un lac cu apă vie într-un șes încântător.

Cine bea din el nu moare... O, aș bea, să văd anume

C-a venit domnia morții, sfărâmând bătrâna lume -
Stele cad și în cădere alte lumi rup cu lovire;
Într-a cerurilor domă tunetele să vuiască
Ca mari clopote de jale, fulgere să strălucească
Ca făclii curate, sfinte pe pământu-nmormântat.

Marea valurile să-și miște și să tremure murindă,
Norii, vulturii mariombrii, a lor aripi să-și aprindă,
Fulgeri rătăciți s-alerge spintecând aerul mort;
În catapeteasma lumii soarele să-ngălbenească,
Ai pieirii palizi îngeri dintre flăcări să crească
Și să rupă pânz-albastră pe-a cerimii întins cort.

Fulgerele să înghețe sus în nori. Să amortească
Tunetul și-adânc să tacă. Soarele să pâlpâiască,
Să se stingă... Stele-n ceruri tremurând să cadă jos:
Râurile să se-nfioare și-n pământ să se ascunză
Și să sece-a lumii față, să se facă neagră. Frunze
Galbene, uscate, cerul lumile să-și cearnă jos.

Moartea-ntindă peste lume uriașele-i aripe:
Întunericul e haina îngropatelor risipe.
Câte-o stea întârziată stinge izvorul ei mic.
Timpul mort și-ntinde membrii și devine veșnicie.
Când nimic se întâmpla-va pe întinderea pustie
Am să-ntreb: Ce-a rămas, oame, din puterea ta? - Nimic!!!

Dar la ce să beau din lacul ce dă viață nesfârșită,
Ca să văd istoria lumii dinainte-mi repezită,
Cu aceleași lungi mizerii s-obosesc, sufletu-mi mut?
Și să văd cum nasc popoare, cum trăiesc, cum mor. Și toate
Cu virtuți, vicii aceleași, cu mizerii repetate...
Vrei viitorul a-l cunoaște, te întoarce spre trecut.

Din agheasma din lacul, ce te-nchină nemuririi,
E o picătură-n vinul poeziei ș-a gândirii,
Dar o picătură numai. Decât altele, ce mor,
Ele țin mai mult. Umane, vor pieri și ele toate.
În zădar le scrii în piatră și le crezi eternizate,
Căci eternă-i numai moartea, ce-i viață-i trecător.

Și de-aceea beau paharul poeziei înfocate.
Nu-mi mai chinui cugetarea cu-ntrebări nedelegate
Să citesc din cartea lumii semne, ce noi nu le-am scris.
La nimic reduce moartea cifra vieții cea obscură -
În zădar o măsurăm noi cu-a gândirilor măsură,
Căci gândirile-s fantome, când viața este vis.